

JÓZEFA WOLAK

HENRYK SIENKIEWICZ W ROCZNICOWYM ROKU

Łączę się z powszechną duszą polską, która w skupieniu i w powadze godnej jej majestatu czerpie w przeszłości nadzieje na przyszłość i w takim stanie silniej niż kiedykolwiek odczuwa własną nieśmiertelność.

(H. Sienkiewicz, *Listy*)

Lubelska szkoła sienkiewiczologów zorganizowała wielką międzynarodową sesję z okazji 140-lecia urodzin i 70-lecia zgonu Henryka Sienkiewicza. W obradach od 5—10 maja z Lublina przez Wołę Okrzejską, Łuków, Siedlce, Chełm do Kielc i Oblęgorka badacze krajowi i zagraniczni uczcili twórczość znakomitego pisarza.

Problematyka sesji skupiała się w następujących kręgach tematycznych: biografia, twórczość i recepcja. Podczas obrad wygłoszono 40 referatów, w których uderzała różnorodność i szeroka panorama poruszanych zagadnień we wnikliwych dociekaniach.

W pierwszym dniu sesji poza oficjalnymi przemówieniami profesorów Mieczysława Zakraysia i Jerzego Szczypy i monodramem wnuczki pisarza, aktorki Marii Sienkiewicz „Mój dziad Henryk”, wygłosiła referat Maria Bokszczanin „Listy do J. Janczewskiej jako źródło informacji o życiu i twórczości pisarza” oraz Dina S. Prokofjewa omówiła „Stylistykę przekładów rosyjskich noweli „Janko Muzykant”. Po południu w Woli Okrzejskiej Małgorzata Tomikowska-Iwanów wygłosiła referat „H. Sienkiewicz w świetle biografistyki literackiej”, natomiast Wiesława Bednarczyk-Sołtys skupiła swą uwagę na „Listach z Ameryki”.

Obrady w Siedlcach rozpoczęły się referatem prof. Lecha Ludorowskiego „«Trylogia» w zestawieniu z epiką uzbecką”. Wybitny sienkiewiczolog, który jest autorem znakomitych publikacji z zakresu badań nad epickością „Trylogii”, był głównym inicjatorem tej gigantycznej sesji. W nadesłanym referacie Maria Sołtkowa przedstawiła problem: „Recepcja twórczości H. Sienkiewicza w literaturze czeskiej ostatnich lat”. Referat Józefy Wolak „Sacrum w «Ogniem i mieczem»” stanowił próbę nowego podejścia do tej powieści poprzez poszukiwanie nowych jej źródeł jak: Apokalipsa św. Jana i pewne przekazy biblijne.

Stefan Warchoń mówił o nazwach geograficznych w „Ogniem i mieczem”; Mieczysław Buczyński zaprezentował „Frazeologizmy w «Ogniem i mieczem»”; Jerzy

Konieczny wygłosił referat pt. „Dwugłos literacki: H. Sienkiewicza i J. B. Rychlińskiego o Krzysztofie Arciszewskim”. Adam Witusik dokonał ciekawej analizy: „Postać Jeremiego Wiśniowieckiego w historii i legendzie literackiej”. Refleksję naukową dopełniła gawęda Barbary Wachowicz „Dla pokrzepienia serc”, traktująca o wybranych epizodach z życia pisarza.

Dalsze obrady kontynuowano w Chełmie, gdzie Janina Szcześniak wygłosiła referat „Na marne” jako powieść debiutancka H. Sienkiewicza, Tomasz Jodełka-Burzecki wniósł nowe elementy do odczytania „Szkiców węglem”, „Latarnika” i „Bartka Zwycięzcy”. Jan Paclawski zajął się zjawiskami reportażowymi we wczesnej twórczości H. Sienkiewicza, Halina Kosętka mówiła nt. recepcji dramatów H. Sienkiewicza w Polsce. Mieczysław Łojek przedstawił interesujący referat „H. Sienkiewicz w edukacji uczniów gimnazjalnych w latach 1894—1918”, Adam Borowicz omówił „Uroczystości ku czci H. Sienkiewicza” w roku 1924 w oparciu o badania ówczesnej prasy polskiej.

Następnie odczytano referat Waltera M. Żebrowskiego, badacza amerykańskiego, o „Recepcji „Bez dogmatu” H. Sienkiewicza w krajach anglosaskich”. Mieczysław Jankowiak przedstawił „Ironiczny melodramatyzm w powieści H. Sienkiewicza „Bez dogmatu” i „Quo vadis”, śp. Ewa Szonert pomimo ciężkiej i śmiertelnej choroby przygotowała i przedstawiła obszerny referat „Artysta i życie”. „Ta trzecia” i „Na jasnym brzegu”, Jan Orłowski omówił „Twórczość H. Sienkiewicza w powojennych czeskich wydaniach (1945—1980)”.

W ostatnie dni obrad przedstawiono następujące referaty: Tadeusz Bujnicki — „Struktura artystyczna «Quo vadis» H. Sienkiewicza” (wybrane zagadnienia), Halina Bursztyńska — „Status postaci Nerona w «Quo vadis»”, Tadeusz Łoposzko przedstawił referat „Rządy Nerona w ujęciu H. Sienkiewicza oraz w świetle współczesnych badań naukowych”, Bogdan Walczak zaprezentował „Uwagi o języku «Quo vadis»”, Alicja Sacewicz-Kuduk „Uwagi o recepcji «Quo vadis» H. Sienkiewicza w Polsce”, Dariusz Słapek „Igrzyska gladiatorские w Rzymie i ich obraz w «Quo vadis»”. Węgierski badacz Laszlo Kalman Nagy wykazał inspirujący wpływ „Quo vadis” H. Sienkiewicza na węgierską i niemiecką powieść o Neronie w referacie pt. „Polska, niemiecka i węgierska powieść o Neronie”. „Quo vadis” — „Falszywy Neron” — „Neron, krwawy poeta”. Raczo Czawdarow wygłosił referat „O recepcji twórczości H. Sienkiewicza w Bułgarii”. Oba referaty były napisane w języku polskim, natomiast w języku czeskim Roman Krasnický omówił zainteresowanie krytyki czeskiej twórczością Sienkiewicza. Maria Marcjan przedstawiła referat „Filmowa adaptacja «Rodziny Połanieckich»”, a Jadwiga Szymkowska-Ruszała wykazała, że „W pustyni i w puszczy” jest odmianą polskiej robinsonady, Wiesław Śladkowski omówił H. Sienkiewicza przygody z polityką, Zdzisław Adamczyk przedstawił stosunek Żeromskiego do Sienkiewicza. Ostatnim referatem na sesji był ciekawy wywód Andrzeja Stoffa nt. „H. Sienkiewicz czytany przez T. Parnickiego”.

Sesja jeszcze raz potwierdziła nieśmiertelność fenomenu twórczości Henryka Sienkiewicza. Dlatego też pisarz ma coraz większe grono nad nim pracujących badaczy w kraju i za granicą. Ostatnio z inicjatywy prof. Lecha Ludorowskiego założono w Lublinie (w lipcu 1986 r.) Towarzystwo im. Henryka Sienkiewicza. Jednocześnie należy podkreślić, że książki pisarza są ciągle bardzo poszukiwane i rozchwytywane przez czytelników.